
Atma-Vidya-Vilasa

——
ఆత్మవిద్యావిలాసః

——
Document Information

Text title : Atma-Vidya-Vilasa 1

File name : AtmavidyAvilAsa.itx

Category : major_works, sadAshivabrahmendra

Location : doc_z_misc_major_works

Author : Sadashivendra Sarasvati

Transliterated by : Sunder Hattangadi

Proofread by : Sunder Hattangadi, kalyana krrit kalyanakrrit at gmail.com

Description-comments : on advaitic life

Source : Sivayogadipika of Sadasivayogisvara with Atmavidyavilasa (Anandashram)

Latest update : August 25, 2007, October 6, 2018

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

March 24, 2024

sanskritdocuments.org

ఆత్మవిద్యావిలాసః

శ్రీసదాశివేస్త్వసరస్వతీవిరచితః

అథ ఆత్మవిద్యావిలాసః ।

చిన్మూర్తీకరకమలం చిన్మితభక్తేష్టదం విమలమ్ ।

గురువరమాద్యం కఞ్చన నిరవధికానందనిర్భరం వందే ॥

వటుతరునికటనివాసం పటుతరవిజ్ఞానముద్రితకరాజమ్ ।

కఞ్చన దేశికమాద్యం కైవల్యానందకన్దలం వందే ॥ ౧ ॥

నిరవధిసంస్కృతినీరధినిపతితజనతారణస్ఫురన్నౌకామ్ ।

పరమతభేదనఘటికాం పరమశివేన్ద్యార్యపాదుకాం నౌమి ॥ ౨ ॥

దేశికపరమశివేన్ద్యాదేశవశోద్బుద్ధదివ్యమహిమాఽహమ్ ।

స్వాత్మని విశ్రాన్తికృతే సరసం ప్రస్తౌమి కిఞ్చిదిదమ్ ॥ ౩ ॥

నిరుపమనిత్యనిరీహో నిష్కలనిర్మాయనిర్గుణాకారః ।

విగలితసర్వవికల్పః శుద్ధో బుద్ధశ్చకాన్తి పరమాత్మా ॥ ౪ ॥

స్వావిద్వైకనిబద్ధః కుర్వన్కర్మాణి ముహ్యమానః సన్ ।

దైవాద్విధూతబన్ధః స్వాత్మజ్ఞానాన్మునిర్జయతి ॥ ౫ ॥

మాయావశేన సుప్తో మధ్యే పశ్యన్సహస్రశః స్వప్నాన్ ।

దేశికవచఃప్రబుద్ధో దీవ్యత్యానందవారిధౌ కోఽపి ॥ ౬ ॥

ప్రాకృతభావమపాస్య స్వీకృతనిజరూపసచ్చిదానందః ।

గురువరకరుణాపాణ్ణాద్ధౌరవమాసాద్య మాద్యతి ప్రాజ్ఞః ॥ ౭ ॥

శ్రీగురుకృపయా సచ్చిత్సుఖనిజరూపే నిమగ్నధీర్మౌనీ ।

విహరతి కశ్చన విబుధః శాన్తాహన్తో నితాన్తముదితాన్తః ॥ ౮ ॥

గురువరకరుణాలహరీవ్యతికరభరశీతలస్వాన్తః ।

రమతే యతివర ఏకో నిరుపమసుఖసీమని స్వైరమ్ ॥ ౯ ॥

శ్రీదేశికవరకరుణారవికరసమపోహితాన్తరధ్వాన్తః ।

విహరన్మస్కరివర్యో నిరవధికానన్దసీరధావాస్తే ॥ ౧౦॥
 జనివిపరీతక్రమతో బుద్ధ్యా ప్రవిలాప్య పఞ్చభూతాని ।
 పరిశిష్టమాత్మతత్త్వం పశ్యన్నాస్తే మునిః శాస్త్రః ॥ ౧౧॥
 జగదఖిలమిదమసారం మాయికమేవేతి మనసి మన్వానః ।
 పర్యటతి పాటితాశః ప్రగలితమదమానమత్సరః కోఽపి ॥ ౧౨॥
 నాత్మని కిఞ్చిన్మాయా తత్కార్యం వాఽస్తి వస్తుతో విమలే ।
 ఇతి నిశ్చయవానస్తః హృష్యత్యానన్దనిర్భరో యోగీ ॥ ౧౩॥
 త్వమహమభిమానహీనో మోదితనానాజనాచారః ।
 విహరతి బాలవదేకో విమలసుఖామ్భోనిధౌ మగ్నః ॥ ౧౪॥
 అవధూతకర్మజాలో జడబధిరాన్ధోపమః కోఽపి ।
 ఆత్మారామో యతిరాడటవీకోణేష్వటన్నాస్తే ॥ ౧౫॥
 శాస్త్ర్యా దృఢోపగూఢః శాస్త్రసమస్తాన్యవేదనోదారః ।
 రమతే రసజ్ఞ ఏకో రమ్యే స్వానన్దపర్యజ్కే ॥ ౧౬॥
 ఉన్మాలితవిషయాః స్వీకృతవైరాగ్యసర్వస్వః ।
 స్వాత్మానన్దమహిమ్ని స్వారాజ్యేఽస్మిన్ విరాజతే యతిరాట్ ॥ ౧౭॥
 సవితర్యపి శీతరుచౌ చన్ద్రే తీక్ణేఽప్యథో వహత్యగ్నౌ ।
 మాయికమిదమితి జానన్బీవన్ముక్తో న విస్మయా భవతి ॥ ౧౮॥
 అజ్ఞానవైరివిజయీ ప్రజ్ఞామాతఙ్గమస్తకారూఢః ।
 విహరతి సంయమిరాజః సమరససుఖధామ్ని సర్వతో రమ్యే ॥ ౧౯॥
 శాస్త్రాహంకృతిదోషః సుసమాహితమానసః కోఽపి ।
 పూర్ణేన్దుశిశిరభావో రాజత్యానన్దసత్యచిద్రసికః ॥ ౨౦॥
 తిష్ఠన్పరత్ర ధామ్ని స్వీయసుఖాస్వాదపరవశః కశ్చిత్ ।
 క్వాపి ధ్యాయతి కుహచిద్ధాయతి కుత్రాపి నృత్యతి స్వైరమ్ ॥ ౨౧॥
 అగృహీతాఘకలఙ్కః ప్రశమితసఙ్కల్పవిభ్రమః ప్రాజ్ఞః ।
 న్యక్కృతకార్యకలాపస్తిష్ఠత్యాపూర్ణసీమని క్వాపి ॥ ౨౨॥
 చపలం మనకురఙ్గం చారు గృహీత్వా విమర్శవాగురయా ।
 నిగమారణ్యవిహారశ్రాస్త్రః శేతే స్వధామ్ని కోఽప్యేకః ॥ ౨౩॥

దారుణచిత్తవ్యాఘ్రం ధీరమనఃఖడ్గధారయా హత్వా ।
 అభయారణ్యే కోఽపి స్వైరవిహారీ జయత్యేకః ॥ ౨౪॥
 సజ్జనహృదయసరోజోన్మీలనకరధీకరప్రసరః ।
 ఏకో యతివరపూషా నిర్దోషశ్చరతి చిద్దగనే ॥ ౨౫॥
 కువలయవికాసకారణమజ్ఞానధ్వాంతకౌముదీప్రజ్ఞః ।
 శుద్ధో మునీన్ద్రచన్ద్రః సురసేవ్యే లసతి విష్ణుపదే ॥ ౨౬॥
 స్వానన్దామృతనేకైరాన్తరసంతాపసంతతిం శమయన్ ।
 చిత్రమచఞ్చలవృత్తిశ్చిద్వ్యోమని భాతి యోగివర్యఘనః ॥ ౨౭॥
 సుమనఃసౌరభమజ్ఞులసఞ్చారనివారితాఖిలశ్రాన్తిః ।
 సంయమిచారుసమీరో విహరత్యానన్దసంవిదారామే ॥ ౨౮॥
 నిశ్చేయససరసఫలే నిర్మలవిజ్ఞానపల్లవమనోజ్ఞే ।
 ఏతభయే విపినతలే యతిశితికణ్ఠో విభాతి కోఽప్యేకః ॥ ౨౯॥
 నిఃసారభువనమరుతలముత్సార్యానన్దసారరసపూర్ణే ।
 వరసరసి చిన్మయేఽస్మిన్పరహంసః కోఽపి దీవ్యతి స్వైరమ్ ॥ ౩౦ ।
 నిఖిలాగమపల్లవితే నిగమశిరస్తన్త్రశీతలోద్యానే ।
 మధురతరమజ్ఞువాచః కూజన్నాస్తే యతీద్రకలకణః ॥ ౩౧॥
 దారితమోహమదేభో దూరీకృతసకలదురితశార్దూలః ।
 విబుధోత్తమసింహవరో విహరత్యానన్దవితతకాన్తారే ॥ ౩౨॥
 అజ్ఞానమృగవరోజ్ఞితవిజ్ఞానోత్తుజ్జశ్శృజ్జశిఖరితలే ।
 మతిసలిలశీతలాజ్ఞో యతిమదకలభో విరాజతే విహరన్ ॥ ౩౩॥
 నాసాఞ్చలనిహితాక్షో నామాదిభ్యో నివర్తితస్వాన్తః ।
 తటినీతలేషు తత్త్వం ధ్యాయన్నాస్తే యతిః కోఽపి ॥ ౩౪॥
 ఆశావసనో మౌనీ నైరాశ్యాలఙ్కృతః శాన్తః ।
 కరతలభిక్షాపాత్రస్తరుతలనిలయో మునిర్జయతి ॥ ౩౫॥
 విజననదీకుజ్జగ్రహే మజ్ఞులపుల్నికమజ్ఞుతరతల్పే ।
 శేతే కోఽపి యతీన్ద్రః సమరససుఖబోధవస్తునిన్ద్రన్ద్రః ॥ ౩౬॥
 భూతలమృదుతరశయ్యః శీతలవత్తైకచామరః శాన్తః ।
 రాకాహిమకరదీపో రాజతి యతిరాజశేఖరః కోఽపి ॥ ౩౭॥

విపులశిలాతలఫలకే విమలసరిద్వారీపరివృతోదారే ।
 మన్దం మలయజపవనే వాతి ప్రస్వపితి కోఽపి యతిరాజః ॥ ౩౮॥
 ఆన్తరమేకం కింఞ్చిత్సన్తతమనుసన్దధన్మహామానీ ।
 కరపుటభిక్షామశ్నన్నటతి హి వీధ్యాం జడాకృతిః కోఽపి ॥ ౩౯॥
 ప్రవిలాప్య జగదశేషం పరిశిష్టాఖణ్ణవస్తుపరతన్త్రః ।
 ప్రాశ్నాతి కవలమాన్యే ప్రాప్తం ప్రారబ్ధకర్మణా కోఽపి ॥ ౪౦॥
 నిన్దతి కిమపి న యోగీ నన్దతి నైవాపరం కిమప్యన్తః ।
 చన్దనశీతలపూదయః కన్దలితానన్దమన్ధరః సాప్తే ॥ ౪౧॥
 సన్త్యజ్య శాస్త్రజాలం సంవ్యవహారం చ సర్వతన్త్యక్ష్వా ।
 ఆశ్రిత్య పూర్ణపదవీమాన్తే నిష్కమ్పదీపవద్యోగీ ॥ ౪౨॥
 తృణవజ్కచర్చితాక్లిన్తృణమివ విశ్వం విలోకయన్యోగీ ।
 విహరతి రహసి వనాన్తే విజరామరభూమ్ని విశ్రాన్తః ॥ ౪౩॥
 పశ్యతి కిమపి న రూపం న వదతి న శ్చోణోతి కింఞ్చిదపి వచనమ్ ।
 తిష్ఠతి నిరుపమభూమని నిష్ఠామవలమ్భ్య కాష్ఠవద్యోగీ ॥ ౪౪॥
 జాత్యభిమానవిహీనో జన్తషు సర్వత్ర పూర్ణతాం పశ్యన్ ।
 గూఢం చరతి యతీన్ద్రో మూఢవదఖిలాగమార్థతత్త్వజ్ఞః ॥ ౪౫॥
 ఉపధాయ బాహుమూలం పరిధాయాకాశమవనిమాస్తీర్య ।
 ప్రస్వపితి విరతివనితాం పరిరభ్యానన్దపరవశః కోఽపి ॥ ౪౬॥
 గతభేదవాసనాభిః స్వప్రజ్ఞోదారవారనారీభిః ।
 రమతే సహ యతిరాజస్త్రయ్యన్తాన్తఃపురే కోఽపి ॥ ౪౭॥
 వైరాగ్యవిపులమార్గం విజ్ఞానోద్ధామదీపికోద్దీప్తమ్ ।
 ఆరుహ్య తత్త్వహార్మ్యం ముక్త్యా సహ మోదతే యతిరాభ్ ॥ ౪౮॥
 విజనతతోత్పలమాలాం వనితావైత్పస్యకల్పవల్లీం చ ।
 అపమానామృతగుటికామాత్మజ్ఞః కోఽపి గృహ్ణాతి ॥ ౪౯॥
 న నిషేధతి దోషధియా గుణబుద్ధ్యా వా న కింఞ్చిదాదత్తే ।
 ఆవిద్యకమఖిలమితి జ్ఞాతోద్వాన్తే మునిః కోఽపి ॥ ౫౦॥
 భూతం కిమపి న మనుతే భావి చ కింఞ్చిన్న చిన్తయత్సన్తః ।
 పశ్యతి న పురోవర్త్యపి వస్తు సమస్తార్థసమరసః కోఽపి ॥ ౫౧॥

నిగృహీతాఖిలకరణో నిర్మూష్టాశేషవిషయేహః ।
 తృప్తిమనుత్తమసీమాం ప్రాప్తః పర్యటతి కోఽపి యతివర్యః ॥ ౫౨॥
 సస్వజతి నోపపన్నం నాసమ్పన్నం చ వాఙ్చుతి క్వాపి ।
 స్వస్థః శేతే యతిరాడాన్తరమానన్దమనుభవన్నేకః ॥ ౫౩॥
 కామపి విమలాం పదవీమాసాద్యానన్దసంవిదున్నిద్రామ్ ।
 ఆస్తే భిక్షుక ఏకో విహరన్నిర్ముక్తబన్ధనః స్వైరమ్ ॥ ౫౪॥
 వస్తున్యస్తమితాఖిలవిశ్వవిహారే విలీనమనాః ।
 రాజతి పరానపేక్షో రాజాఽఖిలవీతరాగాణామ్ ॥ ౫౫॥
 ఆచార్యాపాఙ్గదృశా సమవాప్తాపారసంవిదాకారః ।
 ప్రశమితసకలవిభేదః పరహంసః కశ్చిదాభాతి ॥ ౫౬॥
 వర్ణాశ్రమవ్యవస్థాముత్తీర్య విధూయ విద్యాదీన్ ।
 పరిశిష్యతే యతీన్ద్రః పరిపూర్ణానన్దబోధమాత్రేణ ॥ ౫౭॥
 క్షయముపసీయ సమస్తం కర్మ ప్రారబ్ధముపభుజ్య ।
 ప్రవిగలితదేహబన్ధః ప్రాజ్ఞో బ్రహ్మైవ కేవలం భవతి ॥ ౫౮॥
 స్తిమితమనన్తమనాద్యం సన్తతమానన్దబోధఘనమ్ ।
 అవికల్పమాద్యమేకం సన్మాత్రం విద్యతే కిమపి ॥ ౫౯॥
 అక్షరమజరమజాతం సూక్ష్మతరాపూర్వశుద్ధవిజ్ఞానమ్ ।
 ప్రగలితసర్వకేళం పరతత్త్వం వర్తతే కిమపి ॥ ౬౦॥
 సుఖతరమమరమదూరం సారం సంసారవారిధేస్తీరమ్ ।
 సమరసమభయమపారం తత్కించన విద్యతే తత్త్వమ్ ॥ ౬౧॥
 అరసమగన్ధమరూపం విరజస్కమసత్త్వమతమస్కమ్ ।
 నిరుపమనిర్భయతత్త్వం తత్కిమపి ద్యోతతే నిత్యమ్ ॥ ౬౨॥
 ఇతి గురుకరుణాపాఙ్గాదార్యాభిర్ద్వ్యధికషష్టిసఙ్ఖ్యాభిః ।
 నిరవద్యాభిరవోచం నిగమశిరస్త్రస్త్రసారభూతార్థమ్ ॥ ౬౩॥
 గదితమిమమాత్మవిద్యావిలాసమనువాసరం స్మరన్విబుధః ।
 పరిణతపరాత్మవిద్యః ప్రపద్యతే సపది పరమార్థమ్ ॥ ౬౪॥

పరమశివేన్ద్రశ్రీగురుశిష్యేణేత్థం సదాశివేన్ద్రేణ ।
రచితేయమాత్మవిద్యావిలాసనామ్నీ కృతిః పూర్ణా ॥ ౬౫ ॥

ఇతి శ్రీమత్పరమహంసపరివ్రాజకాచార్య-
శ్రీపరమశివేన్ద్రసరస్వతీపాదాబ్జనేవాపరాయణ-
శ్రీసదాశివేన్ద్రసరస్వత్యా విరచితః
ఆత్మవిద్యావిలాసః సమాప్తః ॥

Encoded by Sunder Hattangadi

Proofread by Sunder Hattangadi, kalyana krrit kalyanakrrit at gmail.com

---

Atma-Vidya-Vilasa

pdf was typeset on March 24, 2024

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

